

Forslag til arbejde med forskningsartikel i franskfaget: "Ordforrådstilegnelse – fundamentet for kommunikativ kompetence":

Stenius Stæhr, L. (2019). "Ordforrådstilegnelse – fundamentet for kommunikativ kompetence". I Gregersen, A. S. (red.) *Sprogfag i forandring – Pædagogik og Praksis*. Samfundslitteratur, pp. 169-200.

Nøgleord: Ordforrådstilegnelse, leksikalsk kompetence, ordforråd, bredde i ordforråd, dybde i ordforråd, direkte tilgang, indirekte tilgang, ordforrådsstrategier, opgavetyper, ordforrådstest.

Baggrund for valg af forskningsartikel:

Studerende vælger oftest fransk som deres 3. undervisningsfag. Undervisere i faget bygger derfor på de faglige kompetencer, som de studerende har med sig fra de fag og moduler samt praktikerfaringer, som de har i deres studieportefølje. Fx vil en franskstuderende oftest have dansk eller engelsk som deres første fag, og de er her stilladseret ind i en forståelse af et kommunikativt funktionelt sprogsyn og et dynamisk kultursyn. Et dynamisk kultursyn har de studerende endvidere arbejdet med i PL-moduler som KLM og dansk som andetsprog.

Sprogfagene engelsk, fransk og tysk refererer ofte til en fælles mængde af international sprog- og kulturforskning, som implementeres, omsættes og anvendes i fagenes moduler, som er udviklet i et fællesskab i forbindelse med den nyeste bekendtgørelse. I franskfaget tager vi således afsæt i den viden og de sproglige og kulturelle kompetencer, som de studerende har tilegnet sig i sprog- og kulturfag som de nævnte.

Franskstuderende skal udvikle et fagsprog på fransk. Dette fagsprog er nyt for størstedelen af de studerende. For at leve op til forskningsfunderede anbefalinger om at bygge ny viden og nye kompetencer oven på de sproglige og kulturelle kompetencer som studerende allerede har, (se fagets litteraturliste) læser franskstuderende forskningsbaserede artikler på dansk og fransk men indledningsvis på dansk for at sikre solid begrebsdannelse og begrebsforståelse. Vi definerer forskningsbaserede artikler som peer-reviewede tekster, der har fokus på det anvendelsesorienterede og praksisnære ind i både læreruddannelsen og grundskolens praksisrum og giver et solidt indblik i anvendt metode og forskningsdesign. De anvendte tekster er primært skrevet af nationale som internationale sprog- og kulturforskere med en ph.d.-baggrund i såvel det sprog- og kulturpædagogiske felt men også i det almenpædagogiske felt. De anvendte dansksprogede tekster er ofte artikler fra det peer-reviewede tidsskrift Sprogforum samt FranskNyt og Sproglæreren samt efterfølgende fransksprogede tekster fra tidsskrifter som Synergies og Le Français dans le Monde (se fagets litteraturliste).

Studier af forskningsbaseret litteratur understøttes af studiespørgsmål som omsættes til anvendelsesorienterede og praksisnære arbejdsspørgsmål og didaktiske opgaver som fx udvikling af undervisningsforløb og læremiddelanalyser og som afprøves i praksis i enten samarbejdsforløb med fransklærere i grundskolen og/eller i de studerendes praktikforløb i franskfaget.

Pædagogisk og didaktisk begrundelse for valg af forskningsartikel:

Kapitel 5 i "Sprogfag i forandring - pædagogik og praksis" af Lars Stenius Stæhr giver en introduktion til

centrale aspekter af ordforrådstilegnelse på et fremmedsprog og kan dermed anvendes som udgangspunkt for et systematisk og målrettet arbejde med elevernes ordforråd i undervisningen.

Lars Stenius Stæhr har lavet banebrydende forskning i ordforrådstilegnelse i sprogfag med afsæt i engelskfaget. Han har forsket sammen med professor mso Birgit Henriksen om betydningen af at fokusere på ordforrådstilegnelse som afsæt for udvikling af kommunikativ kompetence. Deres fælles forskning har haft og har aktuelt stor betydning for klasseledelse i et sprogfag med fokus på mundtlig sprogfærdighed for alle elever i et flersproget og flerkulturelt perspektiv.

Kapitlet indledes med en definition af begrebet *leksikalsk kompetence* og en redegørelse af centrale processer i elevernes ordforrådstilegnelse. Her bliver der bl.a. fokuseret på, hvor stort et ordforråd eleverne har brug for, for at kunne klare forskellige kommunikative opgaver på fremmedsproget, og hvor vigtigt det er at have et godt kendskab til de hyppigste ord i sproget.

Dernæst beskæftiger kapitlet sig med undervisning i ordforråd, og der redegøres for fire forskellige tilgange til undervisningen, som alle bør integreres i arbejdet med elevernes ordforråd.

Til sidst i kapitlet introduceres en række webbaserede ordforrådsredskaber og -test, som kan understøtte det målrettede og systematiske arbejde med elevernes ordforrådstilegnelse.

Arbejdsspørgsmål:

1. Udvikling af et undervisningsforløb

Arbejdsspørgsmål til studerende i sprogfagene engelsk, fransk, spansk og tysk men her med fokus på franskfaget:

- A) Skitsér et undervisningsforløb på et selvvalgt klassetrin (fx et temaforløb på 5-8 lektioner), der integrerer Paul Nations fire tilgange til sprogundervisning:
1. Læring via betydningsbaseret input
 2. Læring via betydningsbaseret output
 3. Sprogfokuseret indlæring
 4. Fluency-udvikling

Beskriv hvordan du vil arbejde direkte og indirekte med elevernes ordforråd i forhold til disse fire tilgange. Inddrag FM og giv eksempler på aktiviteter, der kunne indgå i de forskellige dele af forløbet.

Tag afsæt i Nations fire tilgange og inddrag dansk forskning i udvikling af mundtlighed hos elever i grundskolen (se litteraturlisten) og find inspiration i følgende eksempel:

Temaet er '**Voyager**' (at rejse). Det er et emne, som også har et stort potentiale inden for den kulturelle dimension i sprogfagene og kan dermed give mulighed for en større og større kompleksitet i indholdssiden i både et sprogligt og indholdsmæssigt progressionsperspektiv fra 5. til 9. (10). klasse.

I Fælles Mål for fransk står følgende for arbejdet med mundtlig kommunikation:

Kompetenceområde:	Kompetencemål:
-------------------	----------------

Mundtlig kommunikation	Eleven kan kommunikere på fransk på fransk mundtligt om nære emner i et meget enkelt og forståeligt sprog
------------------------	---

I læseplanens forståelse af 'mundtlig kommunikation' lægges vægt på, at eleven fra den tidligste begynderundervisning lærer at formulere sig på fransk, indgå i dialoger ved at bruge såvel sine lytte-som forståelsesstrategier, at samtale med andre både inden for klassens fællesskab og udenfor og blive i stand til at præsentere et emne eller et tema. Og der fokuseres også på 'mundtlig præcision' – altså fokus på relationer mellem form og indhold, fluency og accuracy.

2. Analyse af læremiddel

- A) Analyser en række ordforrådsøvelser fra et dansk forlagsudgivet undervisningsmateriale og diskuter, hvilke(n) dimension(er) af elevernes leksikalske kompetence (bredde og dybde i ordforrådet), disse øvelser har fokus på. Diskuter også, hvorvidt dette fokus er hensigtsmæssigt?

Inddrag fx modeller til læremiddelanalyse i kapitlerne "Læremidler" af Catherine Watson (se litteraturlisten) og "Det gode læremiddel og aldersrelevante emnevalg" af Annette Søndergaard Gregersen (se litteraturlisten).

Hvis du har adgang til et fransk forlagsudgivet undervisningsmateriale til fransk FLE, kan du sammenligne dine resultater fra opgaven med materialet fra det dansk udgivne materiale og lave en opsamling om, hvorvidt der er samme eller forskellige tilgange til arbejdet med elevernes tilegnelse af leksikalsk kompetence.

- B) Iflg. forskning ved Lars Stæhr kan en elev kun læse en tekst selvstændigt, hvis man kender 98% af ordene i en tekst. Vurder og begrund ud fra denne viden, om en fransklærer evt. kan arbejde med 'Flipped learning' i relation til elevernes ordforrådstilegnelse – altså den leksikalske kompetence?

Lars Stenius Stæhr er ph.d. i fremmedsprogs-pædagogik og cand.mag. i engelsk og dansk. Er chef for læring og kompetenceudvikling i en medicinalvirksomhed. Har tidligere været ansat som lektor ved Center for Internationalisering og Parallelsproglighed på Københavns Universitet og som adjunkt ved Copenhagen Business School. Har også tidligere været gymnasielærer i engelsk og dansk. Har undervist og forsket inden for fremmedsprogstilegnelse og -pædagogik samt sprogtestning og -evaluering. Har bidraget til udvikling af Master i Fremmedsprogs-pædagogik og har undervist på uddannelsen. Har undervist på sidefagssupplerer i engelsk for pædagogikumkandidater og har holdt en lang række oplæg på efteruddannelseskurser for folkeskolelærere, gymnasielærere og seminarielærere om emner inden for ordforrådstilegnelse og -

undervisning, sprogtæstning og lytte-/læseforståelse. Har tidligere været konsulent for Undervisningsministeriet i forbindelse med udvikling af test til grundskolen.